

Валериј Казаков

*Прашњаво
сунце*

збирка поезије

Превела са руског Дајана Лазаревић

Удружење поетских стваралаца
2020.

Српским читаоцима

Валерија Казакова

Дајана Лазаревић је открила себи ново име – име песника Валерија Казакова; и као читалац и као преводилац оригиналне и привлачне поезије правог уметника речи, мајстора, способног да види и пренесе чудесне и многообразне аспекте људског бића, слике и појаве у свету око нас.

Валериј Казаков је песник који пише на руском језику. Али душом, срцем и местом рођења је Белорус. Већи део свог живота провео је у Белорусији, у граду Минску и на хутору, у региону Гродно. Често одлази код својих сународника – у Могилевској регији. Успут, о његовој везаности

за родну земљу говори и чињеница да су сународници писцу доделили титулу „почасног грађанина града Могилјева“. Казаков је у Белорусији награђен медаљом Франциска Скарине. Нећу набрајати добра дела која је писац учинио помажући белоруским музејима, библиотекама, писцима, младим писцима, ветеранима Другог светског рата... Чини се да њему, човеку који је заузет, који има много личних брига, до свих је стало. То није само широкорудост, у томе се показује и његова „сунчаност“ („сунчаност“, „сунчани човек“ – омиљене су фразе Валерија Николајевича) и његова доброта, искреност према људима, животу уопште.

Лично налазим у песмама Валерија Казакова топлу мајску кишу и манифестације тврдоће карактера, јулско врело сунце и зрелост браниоца Отаџбине,

септембарске боје и драматичне одлике прошлих времена, новембарски хладни ветар и разговор о храбрости... Верујем да је та снага такође у преводима Дајане Лазаревић и да су се те разноликости сачувале, нашле своју српску интерпретацију, која одговара данашњој Србији. И волео бих да српски читалац ишчита песме Валерија Казакова, сакупљене у књизи „Прашњаво сунце“, и да у њој открије Белорусију, Русију и цео славјански свет.

Узгред, Валериј Казаков је почасни члан Удружења књижевника Србије. За роман „Сенка Гоблина“, који је био објављен на српском језику, Валериј Николајевич је добио награду Павла Марковића Адамова. И данас руски и белоруски писац одржава контакте са колегама писцима из Србије.

И још једном, Дајани Лазаревић, волео бих дубоко да се поклоним – у као знак њених многоструких напора да пропагира белоруску књижевност и књижевност постсовјетских народа у Србији. Оно што је она већ урадила својим залагањем, није само импресивно и изненађујуће, већ сведочи о томе да Белоруси и други народи у Србији имају истинског пријатеља – талентовану песникињу и талентовану преводитељку Дајану Лазаревић.

Аљес Карљукевич
Књижевник, књижевни критичар
Министар информисања Р.
Белорусије

Сунчеви људи

***

Одлази јесен неповратно,
Већ се понегде беле тачке
На лишћу парковских алеја.
И опроштајни крик ждралова
На небу се топи без трага.
Доле,
                    у напуштеним шумама
Осиротевши, птичја гнезда,
Као јата угашених звезда,
Гледају с тугом њихов лет,
Нико ту тугу не разуме...
Октобар је.

Горожанка

***

Ни ја, ни ти још нисмо власни
да тражимо у себи свој број.
Светло ноћи се није угасило,
а дан није ни дошао још.
У руинама бледог бедема
леже уморни дани преко тла.
али прозори тмурног храма
чекају да приђу очи јутра.

Ти

Трава је изникла, трава...
Сећаш ли се, у васељени
једном се родила прича
о, из пене, жени?
Тако,
    одједном,
                    не помало,
сировим шљунком зашуптавши,
она се, не из ребра, већ од пене
појавила,
                    косе распустивши...

***

Душа је крикнула.
Незнањем мучним,
желим да те викнем,
но ти, као чаробни дим,
нестајеш међу боровима.
Откривши чудесни вид,
пролећем трепери јесен
и росама дрхти.

***

Свећа се, подрхтавајући, топи.
Опсијава...
Сијају косе твоје
И плећа.
Сијају док расту славуји.
И вече...
Честица у пламичку светла
Истиче,
И наше се нежности поток
Стишава...
Свет се у песми петлова
Осветљава.

***

Када се пробудиш ти,
и сунце ће устати,
јутрени петао репати
у зору ће кукурикати,
и ја ћу ти рећи: Здраво!
Дан ће твоје црте да схвати.

***

Тако је глупо слушати тишину
и не пушити,
врелим се грејати димом,
ноћном прозору прилазити
и никада ни од кога
вољеним не бити...

***

Мени се смеши сунце,
а ја се смешим њему.
Жена је посадила сунцокрет
Право ка прозору мојему...

***

По обалама белих кућа
Пролази сунце румено.
И одсјај риђих патака
О нечему гаче весело,
Од њих се не одмиче мама.

***

Ко је бар једном видео тишину,
тај звуке боја разабрати уме
и пут ће наћи у чудесну земљу,
коју ни Дизнијева мапа не разуме.

***

Вољена,
нека пропадну клетве!
Над нама шума старозаветна
опружиће прсте круне.
Живеле те круне,
које венчају нас!
Та година, дан и час
нека живе
и нека буду вечни!
Ми смо живо растиње,
траве,
        цветови,
                        жетве.
Леп је наш дом и без прага,
где смо Ти и Ја,
где је део бића.

***

У неравномерности вага
живи механика повратка,
и казаљке сломљених сатова
журе назад.
Журе назад возови
под сводом напуштених станица,
и црна вода с улица
мрзне у обалама квартала.

***

Ја,
    ти,
        ми –
то су, сигурно,
        атоми.
Темељи грађевина,
почевши од сусрета.
Ја,
    ти,
        ми.
Ми смо собом заглушени.
Као грашак се ваљамо
Ја,
    ти,
        ми –
то су, сигурно,
        атоми...

***

Уморне руке ће се скупити
као гране густих топола.
О, како твоје усне певају
на нотној страници алеја!
Вране чувалице времена
ударају у узбуни над нама.
Ми смо јуче били непознати –
данас нас башта венчава.
Два глупа бездомна рањеника,
куд` ћемо нас двоје да лутамо?
Асфалт, као лимена банка,
грми у дворишту проходном.

***

Враћам се у стазу орбите,
Бришући храпавост лица.
Као спаљени метеорити –
На окнима твојим гераније.
Љуљају се завесице
У дугом грљењу прозора,
Као зидне иконе,
Увеличане двогледима.
Свет се прелама оптиком
До реског ока црнила...
И видим у чађима лампе –
У Мадони твоја била...

***

Поморанце, поморанце
риђа мрља на снегу.
Спотичу се мушкарци,
загледавши се у бегу
на твоју шетњу са псом –
Фуска вуче поводце.
Сунце размазало зидове
у наранцино жуманце.
Ми још нисмо растерали
све наше сановнике,
иако су нам већ украли
балон срећице златне.

Цветови

Цветови умеју да воле.
Умеју да живе до крика.
И гину,
погнувши вратове,
надмено и велико.
Шта значе ови знаци?
Чичак подиже обрве,
и нестрљиво гледа мак
и на жене меднокоже.
Откуда сила погледа
код црвених георгина,
које се протежу из баште
до ватре твојих завеса?
Минута са болом века,
и век, као живот цвета,
погледају на човека
као из ћутљивог лета.

***

Велике јесени стрела,
разбивши летње окове,
као коса киша је легла
на баре сребрних поткова.
У шумама, осветљујући бакар,
кријући јата чавки,
долази дан, да би умирао
пред очима уплаканих русалки.
И зализавши бол туђу
и о својој не помисливши,
ми, као номади, лутамо
са јатом ждралова дивљих.

***

Издувљује глуми ветрић
мојих мисли нему доброту.
Теби је то непознаница,
ми смо у овом,
прошлом животу...

***

Дисање песка,
дисање судбе.
И звезде међу грбама
гледају у безљуђе.
Шиштање змије.
Пустиња.
Међу динама се мрзне
месеца ајкулско око,
радост у нама гине.
Време пробија Исток.

***

Ко би ми рекао,
Да, за трагом Кортеза,
Не подносим
Карибе љуто,
И мршаве дланове
На скелету изломљеном,
И море,
Испуњено рибом.

***

Овде се вотка пије заједно са
пивом,
овде је много девојака лепих,
само ја један тугујем у ћошку,
свој разум у маглу уронивши
непомирљиве чаше,
и у њој је почетак заблистао
већ угаснутог дана,
и недостајеш ти само.

***

Већ се роје нилски коњи
И искошеног стаса луна,
Лако подвлачећи ноте,
Била не занимам ја.
Јер ја сам без слуха, без пута,
Заборављен, војник стар,
Лежим у углу свог брлога,
Као чувар истине – зидар.

***

Нема ни јела, ни крста,
само палме и кокос!
Дан рођења Христа
ја сусрећем бос.
У брег удара талас,
океан се клати,
уопште, тотална глупост,
треба се пити.
Нека без снега живот тече,
у једном је награда –
цин с` тоницом налиће
Папуанка Пада.

***

Од судбе измишљен шаман,
шалим се на звезданој тамбури,
гледам на сателит кроз чашу,
свирајући на прозорској љутњи.

А ви сте мислили: ја сам ваш
ручно рађен и мек, мали лав,
а ја сам – небеске деве паж,
сед сам и ћелав.

***

Москва стоји,
попут воде у залеђу,
и киселе се људи
у колима кроз вожњу,
а негде у степи
на прашњавим гривама коњи
односе живот,
и не мучи ништа њих.

***

Девојчице не носе плетенице —
већ су одрасле одавно.
Риђа се врти јесен,
на Арбату се биоскоп дао.
Пуцњеви одјекују гласно —
херој мора да убија.
А неко пева у улици
О томе, да би желео да спава.

Станодавка

***

Окрутног бога
одгајила је у себи,
заборавивши на радост
своју и људску.
Ти често долазиш
к мени ноћима,
али ја у дому своме
одавно не ноћивам.

***

Пливај,
    пливај,
        пливај туда,
где тоне у море хоризонт,
где се у небо излила вода.

Али сунца ватрени бизон
за лежаљку нас је приковао,
изгледа, к`о да је заувек то.

***

Већ је залазак блистао у крстовима
И куполама првопрестолне,
И ћутећи Бог је тражио достојне,
Да би послао страх у душе њихове.
Без страха нема ни бића
И нема љубави, то значи Бога,
Али мени се не свиђа пут
У тај крај, где близу тебе нема...

***

Не окрећући леђа ноћи
Теби је у потиљку тама
Ружним смехом насмејаће се
И збациће Господа с` крста.

Не руши туђе паучине,
Сам си давно у замку пао,
Забринут век зрелог мушкарца
Са смрћу у јурњаву је потрчао.

***

Боса ноћ
лута по граду.
По кући су полупали окна.
„Добро је, ако је дело младости...–
гунђала су збијена стакла. –
Па, тако треба,
ево, слободарка
по барама боса шљапка!
Каква ће то жена бити –
другоме тајно бежати!“

...Боса ноћ лута по граду.
Венчала нас је ова ноћ.

***

Мислио сам, све ће бити другачије.

Из натечених бубрега бризне
светлост,
и сенка тврдоглаво означава
на тротоару је
твој портрет.

Мислио сам, све ће бити
другачије...

***

Из века у век
Међ` људима лак,
Није човек,
Није чаробњак,

Већ само зло,
Као занатство
Подићи је могло
Своје крило.

***

Хвала, госпођице, много за науку
пришао сам вам као младић
прости.

Научили сте ме да вам љубим
руку,
а ноћу сте ме у мушкараца
претворили.

И ја сам трчао у јутрене низије
као никада раније да чека слобода
и осећање да сам мушкарац
кипело је, дословно, к`о изворска
вода.

Хвала, госпођице, много за науку.
Ја сада често сањам ту руку
и жеђ, тако баш налик на муку,
која растрзава душу човеку.

Јабука

Ево је јабука.

Свој труд је природа завршила
и, прекинувши земаљску везу,
као лопту

из баште је избацила
на пијачну прљавштину.

Још није продата, ни поједена,
трговчево око задржава,
својом црвеном погледом
она све нас посматра.

***

Каквом је то тежином на груди
легло предосећање кише.
И к небесима је заказан пут,
И нема вести од тебе.
Покушавам да завијам у тишини.
Гутам горчину цигарета.
Портрет је на зиду испуцалом,
Туђи,
а не портрет твој.

***

Извини, али шта је до мене,
какви су, к врагу, интереси,
ватра се гаси од ватре
у души речи, као демони,
опет заплачу, закукају
и жедно чекају одговор.
Не лови више мој поглед
У нади за летом.

***

И уловивши погрешан звук,
хоћеш ли заиста веран постати –
или ћеш ипак обманути
туђу душу, као паук,
у своју увукавши паучину,
и круга лепљивог средину
оставивши, да би усне додирнули,
и свет туђи у тебе ће се улити,
али неко страшан ће се насмејати
кроз охлађену цев трубе;
дрхти под прозором јасике стуб,
она је још увек немоћна
да убије у теби живи труп.

***

У овоме тихом дому
одавно стоје сатнице,
никога овде нема,
сем смрти
и њене плетенице.

На уласку

Ући ћемо
и све заборавити...
Завршиће се зима.
Како је добро, што су људи
куће изумели!

Са прозора

К руци рука,
                        к плећи плећа.
У загрљају медног оркестра
Некуда улица тече,
пошли су с` насељеног места
празнично одевени људи
с венцем застава и деце.

***

Ишао сам безгласним путем,
као што пешаку приличи,
не знајући – к Богу или ђаволу
ја ћу припасти ове ноћи.
А нада мном су се вртеле звезде,
и грохотом се смејала пустота,
и свет, још сасвим без власника,
није знао распетог Христа.

***

Већ се осмеха гаси пламен,
већ је време, већ је време,
већ је над црним домовима
комад сребра обешен.
Време је. И одбачен пут
под тешким је звонима звона.
Збогом.

И остани с Богом,
посланица је других светова.
Заборавио сам те. Туђа
у туђем крају остала си.
И ја живим без сећања
на ту, коју волим.

***

Ето, опет јесен поново сеје
по преораним пољима,
а тај, који сејати не уме,
заувек остаје у сиротима.

Он неће узети своју пшеницу
и неће је сипати у амбаре.
На небо ће пустити сеницу
и сићи са ума од туге.

***

Моју су љубав однеле свраке,
траг гусеница по белом снегу,
ко ће те редове тумачити?
Могла би мама, ја сам не могу.
Узми, ледена пустињо,
Озебле душе златну топлоту,
Али зашто се никако не смрзава
То што се треба смрзнути ту.

***

Мој бит је засићен тишином,
И ја сам засићен тим битом,
Он је црн и лепљив, к`о битумен.
Тече између тебе и мене.
Два брега већ одавно
Ничим нису повезани.
Ти и ја смо
Превише различити хероји
Старог филма немог.

***

У сваком повратку
скрива се превара,
И у ноћи да вам
не би шапутале руке,
Раскрвари ујутро
срца ожиљак
Претече
будућих раздвајања.

***

Месец, опет месец,
И светлост на земљу лије,
Ведро са дна бунара
Испливава.

Тишина се
Плашљиво крије у сенци.
Сањај,
да смо опет заједно ми.

***

Не волите мене, не волите,
као што вуга кличе у жбуну,
ја сам данас у другој породици
пронашао стазу неутабану.
Тамо храстови, к`о стари храмови,
Попут звонаца врбе звоне,
И иконе, свете, као мајка,
Без прекора на земљу гледе.
Мој древни – древни Боже,
У спас мог рода од беде теци,
Само ћу унуку пут поверити:
Где живе белоруски преци.

Биографија песника

Валериј Николајевич Казаков (рус. *Валерий Николаевич Казаков*); рођен је 26. октобра 1952. године у Магиљовској области у Белорусији. Познат је као белоруски и руски прозни писац, песник, научник и мецена.

После завршетка школе радио је у Магиљовској фабрици лифтова, а након тога служио је војску у Естонији и Немачкој и завршио вишу војно-политичку школу, а затим Књижевни институт имена А.М.Горког.

Казаков је радио као војни дописник новина „Црвена звезда“, члан је и Удружења новинара СССР.

Радио је у Руском удружењу ветерана Авганистана, Савету безбедности Руске Федерације, Администрацији Председника Руске федерације, бавио се и научним радом и био на аспирантури на Белоруском државном универзитету.

Казаков је аутор 28 књига прозе и поезије, међу њима су романи „Сенка Гоблина“ (*Тень Гоблина*), „Слуга највишег демократе“ (*Холоп августейшего демократа*), „Црни мачак“ (*Черный кот*) и збирка поезије „Прашњаво Сунце“ (*Пыльное Солнце*). Објавио је и зборнике публицистичких текстова и прозе: „Разбијено огледало Карабаха“ (*Разбитое зеркало Карабаха*), „Асфалт и сенке“ (*Асфальт и тени*) и „Самоуништење“ (*Саморазрушение*). Пише на руском и белоруском језику. Књиге Валерија Казакова су преведене на белоруски, пољски, српски језик и др. Члан је и Удружења књижевника Србије.

Награђен је са три ордена, двадесет медаља и одликовања Руске федерације и Републике Белорусије, кандидат је друштвених наука. Добитник државне награде Владе Руске Федерације у области културе. Лауреат награде имена Павла Маковича Адамова.

Биографија преводиоца

Дајана Лазаревић је рођена 12.03.1993. године у Шапцу. Завршила је основне (2016) и мастер студије (2017) на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Члан је Удружења књижевника Белорусије од марта 2019. године.

У 2017. години објавила је, уз помоћ Амбасаде Белорусије у Београду, збирку поезије „Венац“ белоруског класика Максима Богдановича, коју је превела на српски језик. Са белоруског је још

превела и објавила: „Шушкало и његови пријатељи“ Аљеса Карљукевича (2018), „Песничке игре“ Виктора Кажура (2018), „Вишње цветају“ Сергеја Пањизника (2019), „Мелодије ноћи“ Валерија Тургаја (2019), „Уочи Божића“ Марије Богданович (2019), „Пречиста киша“ Марије Кобец (2019), „Извор господара Јелских“ Аљеса Карљукевича (2019), „Крај света“ Аљеса Бадака (2020), „Сунчев зечић“ Светлане Бикове (2020). Каталог „Српска књижевност у Првом светском рату“, у издању Народне библиотеке Србије, превела је са српског на белоруски језик (2018), „Мајски цвет“ Бранка Шкорића на руски језик (2019).

Круна Дајаниног бављења превођењем свакако је антологија: „У сусрет духу – антологија белоруске хришћанске поезије“, чији је састављач проф. др Иван А. Чарота (2019).

Носилац је похвалнице имена Франциска Скарине, коју је доделио Министар информисања Републике

Белорусије А. Карљукевич, за досадашњи допринос на учвршћивању књижевних веза између Белорусије и Србије, 2018. Понела је и Диплому сарадника Књижевног Музеја Јанка Купале у Минску 2018. године. У децембру 2018. године добитница је награде имена Чингиза Ајтматова у Минску. У новембру 2019. године добила је награду Удружења књижевних преводаца Црне Горе, за преводаштво са руског и белоруског језика и грамоту Удружења песника „Свежи поглед“ са Неве.

Садржај

Српским читаоцима Валерија Казакова.....	3
Сунчеви људи	7
Горожанка.....	8
Ти	9
Цветови	23
Станодавка.....	34
Јабука	42
На уласку.....	47
Са прозора	48
Биографија песника	57
Биографија преводиоца	60

Валериј Казаков

ПРАШЊАВО СУНЦЕ

Наслов оригинала

Валерий Казаков
Пильное солнце

Изабрала и са руског превела
Дајана Лазаревић

Издавач
Удружење поетских стваралаца

За издавача
Анђелко Заблаћански

Штампа:
Pharmalab
Београд

Тираж 100

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.161.3-1

КАЗАКОВ, Валериј Николаевич,
1952-

Прашњаво сунце : избор поезије
/ Валериј Казаков ; превела са руског
Дајана Лазаревић. - [Глушци] :
Удружење поетских стваралаца, 2020
(Београд : Pharmalab). - 63 стр. :
ауторова слика ; 17 cm

Превод дела: Пильное солнце /
Валерий Казаков. - Тираж 100. - Стр.
3-6: Српским читаоцима Валерија
Казакова / Аљес Карљукевич. –
Биографија песника: стр. 57-59. –
Биографија преводиоца: стр. 60-62.

ISBN 987-86-81516-10-2